

2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p#Text> (дата звернення: 11.11.2021).

3. Кабінет Міністрів України - реформа децентралізації. *Кабінет Міністрів України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi> (дата звернення: 11.11.2021).

4. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Коротко про головне. - Інститут громадянського суспільства. *Інститут громадянського суспільства*. URL: <https://www.csi.org.ua/news/derzhavna-strategiya-regionalnogo-rozvytku-na-2021-2027-roky-korotko-pro-golovne/> (дата звернення: 10.11.2021).

ВЗАЄМОДІЯ ОБЛАСНОГО ЦЕНТРА ТА РАЙОНІВ ОБЛАСТІ: У ФОКУСІ – ТУРИЗМ

Лещух І. В., к.е.н., старший науковий співробітник
відділу просторового розвитку

*ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долишнього НАН України», Львів, Україна*

Сучасний стан розвитку регіонів України характеризується нерівномірністю соціально-економічного розвитку. Йдеться як про міжрегіональну, так і внутрішню регіональну нерівномірність. Більшість фінансових потоків, нових бізнес-ідей та бізнес-рішень, інституційної та інноваційної інфраструктури тощо зосереджено у містах-обласних центрах.

Натомість розвитку периферійних територій (районів областей) здебільшого характеризується економічним, соціальним, культурним спадом, зумовленим низкою проблем, пов'язаних з недостатньо ефективним використанням людського, фінансово-економічного та інвестиційного потенціалу віддалених від «центру зростання» територій. Як наслідок, перед периферією постає низка викликів, зумовлених монофункціональним характером економічного розвитку (в основному аграрна спеціалізація зазначених територій, що, з-поміж іншого, обмежує можливості акумулювання достатньої кількості інвестиційних ресурсів, реалізації інноваційних проєктів тощо), погіршенням інституційного середовища ведення бізнесу (особливо малого), диспропорційністю ділової активності у просторі тощо. Ці та інші чинники ускладнюють процес формування конкурентоспроможних економічних комплексів.

Авторські дослідження [1-3] дозволяють констатувати – центр і периферія знаходяться в тісному взаємозв'язку, формуючи цілісну систему – регіон. Разом з тим, нами було емпірично доведено існування диспропорційності у розвитку центра та районів регіону. Зменшення розриву у рівні розвитку адміністративних одиниць області у перспективі здатне підвищити конкурентоспроможність регіону. Зазначене актуалізує необхідність пошуку шляхів взаємодії обласного центра та районів регіону, де вагомим резервом є взаємодія щодо розвитку туризму.

Територія України багата унікальними об'єктами історико-культурної спадщини, мистецтва, лікувально-оздоровчими, водними і ландшафтними ресурсами, самобутніми традиціями та звичаями, які в поєднанні з вигідним географічним положенням, мають значний потенціал для розвитку найрізноманітніших видів і форм туризму та відпочинку. Однак, туризм історично вважається відносно малим (в контексті впливу на формування ВВП) сектором в українській економіці, і тому підтримка його розвитку на національному рівні є мізерною. Не отримав туризм жодних конкретних і відчутних заходів для мінімізації наслідків пандемії COVID-19. Зокрема, 240 млн грн (приблизно 8,8 млн дол. США), які було передбачено державою в проекті бюджету на 2020 р. згодом було перерозподілено на інші статті бюджету, що загострило негативні наслідки для туристичної галузі України в умовах послаблення її розвитку, спричиненого пандемією¹. Разом з тим, туризм – явище як соціальне, так і культурне. Він тісно співпрацює з іншими галузями економіки та створює додаткові вигоди для численних суміжних секторів – роздрібною торгівлі, транспорту, легкої та харчової промисловості тощо.

Туристична діяльність розвиває й соціоекономічну складову економіки країни, адже має здатність залучати на ринок праці робітників з різним рівнем освіти, а також тих, хто може працювати тільки частково чи працює не за спеціальністю [4].

Іншою важливою характеристикою розвитку туризму є його тяжіння до великих міст. Реалізація потенціалу туризму як інструменту сталого та інклюзивного зростання в системі «центр-периферія» вимагає багатостороннього і багаторівневого підходу, заснованого на тісній співпраці між туристичними та нетуристичними структурами в органах влади «центру» та «периферії», а також постійну системну та комплексну взаємодію з приватним сектором, місцевим населенням і самими туристами.

На наш погляд, підвищення центр-периферійної взаємодії обласного центра та районів області у сфері туризму можливе, насамперед, шляхом **створення туристично-рекреаційної мережі міста-обласного центра та прилеглих адміністративних одиниць**. Дієвим інструментом реалізації запропонованого напрямку може стати міжмуніципальне співробітництво. Напрями співпраці, завдання та вигоди для стейкхолдерів у межах співробітництва міста-обласного центра та прилеглих адміністративних одиниць у сфері туризму представлено на рис. 1.

Для «периферії» туризм часто є явищем сезонним, а залучений до нього переважно мікро-бізнес. Створення туристично-рекреаційної мережі дозволить сформувати більш сприятливі умови для розвитку підприємництва на відмінних від «центра» територіях, а бюджети останніх зможу акумулювати додаткові надходження від сплати податків за надання туристично-рекреаційних послуг.

---

¹ У 2020 р., порівняно із 2019 р., кількість туроператорів та турагентів - юридичних осіб знизилася 15,1%, а турагентів - фізичних осіб – підприємців – на 14,7%. Кількість реалізованих туроператорами туристичних пакетів знизилася удвічі, а турагентами – у 3,5 р.

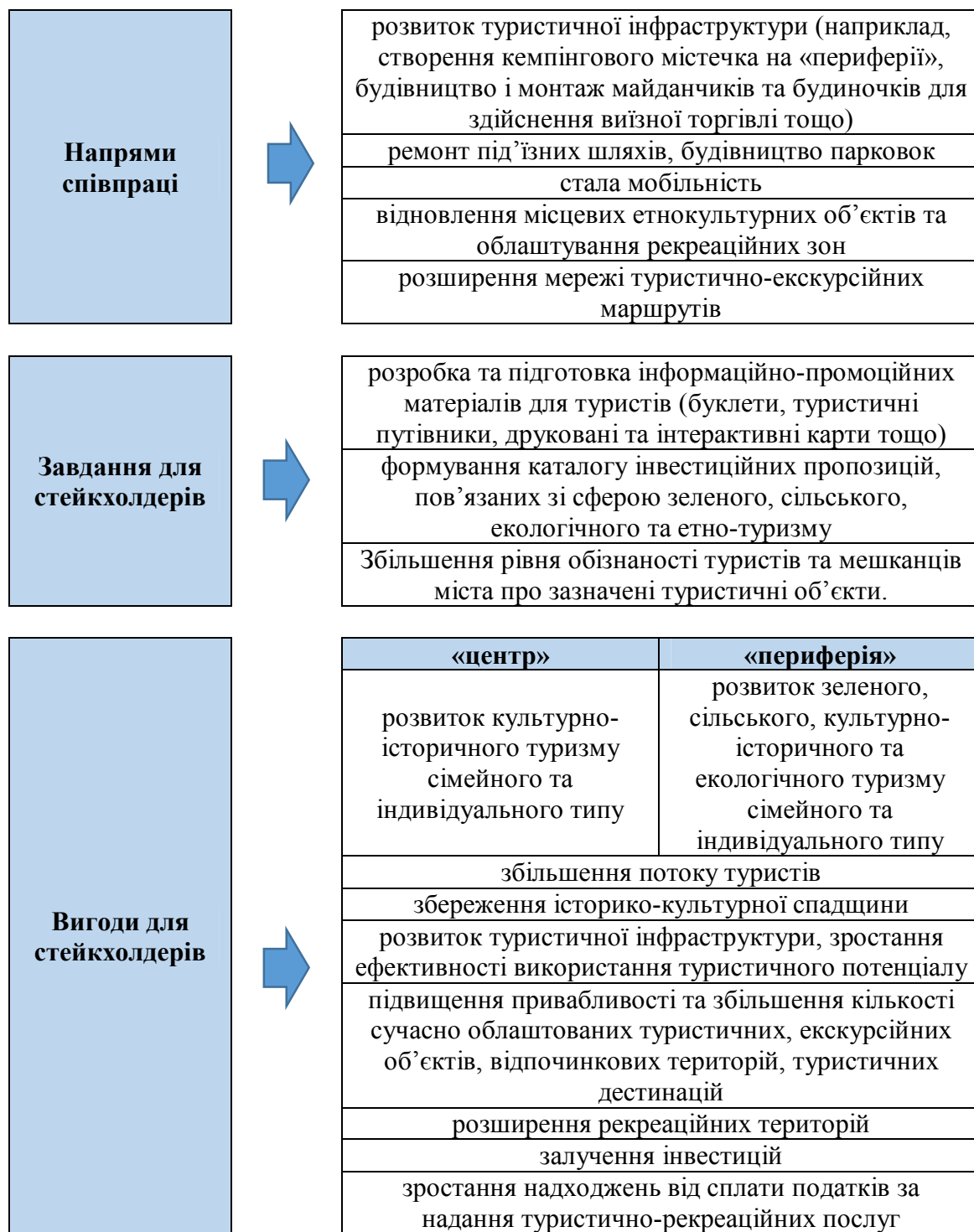

Рис. 1. Напрями співпраці, завдання та вигоди для стейкхолдерів у межах співробітництва міста-обласного центра та прилеглих адміністративних одиниць у сфері туризму

складено автором

Література:

1. Лещух І.В. Вплив обласного центра на соціально-економічний розвиток районів регіону: центр-периферійний вимір. Облік і фінанси. 2020. № 3 (89). С. 131-139. <http://www.afj.org.ua/ua/journals/2020/3/>.
2. Лещух І.В. Центр-периферія: детермінація сфер взаємодії обласного центру та районів області. Ефективна економіка. 2020. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7948>. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.6.57
3. Мельник М.І., Лещух І.В., Синютка О.М. Вплив регіональної метрополії на структуру простору: центропериферійний вимір. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Львів. 2013. Вип. 2 (100). С. 46-61.
4. Бондаренко М. Дослідження міжнародної економіки. 2011. Вип.1(66). С.166-177. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/bondarenko3.htm?fbclid=IwAR28IwioxoxAwsNJvku_P5GFgq25UR5qxvfGHe54jNybdrIIofJdSsYkP7Y

ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК КЛЮЧОВА СКЛАДОВА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ГРОМАД

Малишівський Т. В., аспірант 2 року навчання, кафедра управління та бізнес-адміністрування

Стефінін В. В., к.е.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Створення умов для залучення інвестицій в економіку громади – це одна із ключових передумов забезпечення довгострокового соціально-економічного розвитку територій. Адже, саме інвестиції є ключовим джерелом забезпечення економічного зростання, яке в свою чергу лежить в основі соціально-економічного розвитку [1].

Відповідно, стабільний та достатній притік капіталу в економіку громади є важливою складовою забезпечення її довгострокового успіху в «економічному вимірі». Іншими словами, притік інвестицій сприятиме розвитку виробничого сектору та сектору послуг, що створюватиме нові робочі місця, підвищуватиме купівельну спроможність громадян та генеруватиме додатковий добробут в суспільстві.

Враховуючи те, що інвестиції, як і будь-який інший економічний ресурс – обмежені, у суспільстві точиться конкурентна боротьба за їх залучення. Така боротьба ведеться як і на макрорівні – між окремими країнами, так і на мікрорівні – між окремими локальними утвореннями (у випадку України – громадами).

Оскільки, капітал рухається туди, де для нього створені найкращі умови, з метою залучення якомога більшого обсягу інвестиційного капіталу на мікрорівні, громадам необхідно працювати над формуванням та постійним покращенням своєї інвестиційної привабливості [1].

Інвестиційна привабливість країни формується на двох рівнях - національному та локальному. Ключовими гравцями на національному рівні є